

PROKURATUUR

Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja Digiministeerium
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn
info@justdigi.ee

Teie: 09.12.2025 nr 8-3/9867-1

Meie: 31.12.2025nr RP-1-6/25/13490

Arvamus avaliku teabe seaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsusele

Lugupeetud justiits- ja digiminister

Avaliku teabe seaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsusega taotletav eesmärk – suurendada inimeste kontrolli oma andmete kasutamise üle – on üldjoontes tervitatav. Prokuratuur peab oluliseks juhtida tähelepanu, et kriminaalmenetluse eripärade tõttu vajab kohtueelse uurimisega seotud päringute andmejälgijas kajastamise regulatsioon põhjalikku analüüsi ja täpsustamist.

Kriminaalmenetluses kogutav teave ja sellega seotud toimingud on kaetud ligipääsupiiranguga (AvTS § 35 lg 1 p 1, KrMS § 15² lg 3-4). Seetõttu ei avaldata kriminaalmenetluse käigus päringute tegemise fakti ega nende sisu (KrMS § 15² lg 5 p 1). Päringu tegemise fakti saab teiste inimeste õiguste ja vabaduste kahjustamise takistamiseks, riigi julgeoleku ohustamise takistamiseks ja avaliku korra kaitse tagamiseks avaldada alles piirangu äralangemisel (KrMS § 15² lg 4). Praegu saavad puudutatud inimesed teostatud päringutest teada tagantjärele, nt seadustes toodud alustel ja korras kriminaaltoimikuga tutvumisel. Niisamuti saaks ka tulevikus andmejälgijas kriminaalmenetlusega seotud päringute teostamise fakti kuvamine kõne alla tulla vaid tagantjärele, pärast ligipääsupiirangute lõppemist.

Ligipääsupiirangute lõppemise hetke tuvastamine ei saa jääda menetlejate käsitsi tehtavaks toiminguks, vaid eeldab automaatse lahenduse loomist. Vastasel juhul oleks tegemist ebamõistlikult suure halduskoormusega, mis nõuaks mitmetes asutustes paljude täiendavate ametikohtade loomist.

Lahenduse väljatöötamisel tuleb arvestada, et ligipääsupiirangud võivad olla seatud erinevates menetlustes ja erinevate asutuste poolt. Tüüpiline näide on olukord, kus haldusmenetluses teostatud päringud võetakse hiljem üle kriminaalmenetlusesse. Kui aga päring puudutab mitut inimest, võivad ligipääsupiirangud näiteks asjade eraldamisel lõppeda inimeste suhtes erineval ajal.

Samuti tuleb arvestada, et rahvusvahelise kriminaalkoostöö raames teostatud päringute puhul on ligipääsupiirangud seotud välisriigi kriminaalmenetlusega ja päringu teostajatel ei ole reeglina teavet välisriigis vastava menetluse edasisest käigust ega sellest, kas ja millal menetlus lõppeb. Samuti ei pruugi olla teada välisriigis kehtivad andmekaitseõnõud taolise informatsiooni käitlemiseks. Seetõttu tuleb eelnõu väljatöötamisel lahendada ka küsimus, kas selliste päringute kajastamine andmejälgijas on rahvusvahelise õiguse valguses lubatav.

Kokkuvõtvalt on oluline, et eelnõu väljatöötamise edasistes etappides täpsustatakse kriminaalmenetlusega seotud päringute andmejälgijas kajastamise regulatsiooni ja tagatakse

RIIGIPROKURATUUR

Wismari 7 / 15188 TALLINN / 694 4400 / info@prokuratuur.ee / www.prokuratuur.ee

Registrikood 70000906

vajalikud ressursid kavandavate muudatuste elluviimiseks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Astrid Asi
riigi peaprokurör